

l'entrevista | NARCÍS GENÍS

«El paisatge és un dels principals indicadors de la salut del territori»

Després de quinze anys discutint sobre el canvi climàtic, la cimera del clima de Copenhaguen haurà servit per a alguna cosa o ha estat només un espai de propaganda perquè alguns s'hi facin la foto?

«És decebedor perquè s'ha avançant molt poc. És evident que cal una actuació. Hi ha bases científiques més que fundades perquè es pugui afirmar que estem assistint a un procés d'escalfament, de canvi climàtic i que les conseqüències poden ser greus si no reaccionem de pressa. Això és bastant obvi. No només amb les grans polítiques nacionals o estatals es resolent aquests problemes. Es resolent quan hi ha un canvi cultural, un canvi en la població que s'adona que ha de canviar costums i hàbits i que ha d'apostar pel reciclatge i per la reducció del consum d'energia. Això que s'ha dit i repetit tantes vegades està en la base de la qüestió. Si no és així realment serà difícil.»

«El canvi climàtic afecta o afectarà el paisatge? De quina manera?»

«El paisatge és un dels principals indicadors de la bona o mala salut d'un territori, també des d'un punt de vista ambiental. Comença ja a haver-hi estudis, tot i que encara no es pot establir una relació entre canvi climàtic i paisatge, però sí que comencen a haver-hi símptomes de canvis en el paisatge per un augment de la temperatura.»

«Els canvis ja es produeixen en la vegetació?»

«En la vegetació, en els fluxos de migracions d'espècies i d'aus, i hi ha canvis d'altra mena. Tot això ho veurem més tard, primer notarem que la pluviometria en alguns llocs disminueix, mentre que en altres augmenta. A la llarga veurem canvis de paisatge i també de paisatges agraris. De fet ja ara el cultiu de determinats productes com ara la vinya està experimentant un creixement latitudinal. Cada cop es pot conrear vinya més al nord. S'està notant.»

«Des de l'observatori del paisatge treballen en relació amb el fenomen del canvi climàtic?»

«El canvi climàtic es treballa més des de les àrees ambientals; nosaltres no som un observatori estrictament ambiental, som un observatori més territorial. Tenim en compte la vessant ambiental, perquè el paisatge ho recull absolutament tot, la dimensió ambiental, la dimensió cultural, la dimensió patrimonial, però no estem especialitzats en la dimensió ambiental del paisatge.»

«La seva feina és més d'estudi i divulgació?»

«El que ens interessa més, i hi estem treballant, és publicar treballs fruit de seminaris amb informació que sigui útil per a l'usuari, com ara *Paisatge i salut, Indicadors de paisatge, reptes i perspectives, Ordenació i*

Joan Nogué

Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Girona, és especialista en estudis de paisatge cultural i en pensament geogràfic i territorial. Ha publicat nombrosos treballs i estudis sobre el paisatge. El seu darrer llibre publicat és «Entre paisatges»

gestió del paisatge a Europa. Aquesta és una de les funcions.»

«Els catàlegs?»

«El que bàsicament hem estat fent i ha portat més feina, i que aquest país no tenia i calia, són els catàlegs del paisatge de Catalunya. Difícilment es pot aplicar una política de paisatge si no sabem quins paisatges tenim i quins són els seus valors i la seva diagnòsi.»

«Finalment, quants paisatges diferents podem dir que hi ha a Catalunya?»

«S'han identificat 135 paisatges, que són la suma d'elements naturals i culturals, són paisatges amb un valor cada un d'ells, amb un caràcter propi,

Foto: Lluís Serra

Tots podem fer molt per entendre que el paisatge té una dimensió cultural, patrimonial, que està ple de valors, que evoluciona, que es transforma permanentment, que és dinàmic i que accepta transformacions, sempre que es facin amb cura. En això, les polítiques governamentals tenen una gran responsabilitat

diferent del veí, però que és la suma de la interrelació d'elements naturals i culturals. Els catàlegs, a més, s'han fet amb participació pública, durant molt temps, amb molta feina en el territori i en col·laboració amb les universitats. Ha estat una feina de gairebé tres anys.»

«I quina funció tenen?»

«Els catàlegs del paisatge serveixen per tenir la foto, saber quins són els paisatges de Catalunya i quins són els seus valors. L'acta dels 135 paisatges de Catalunya s'ha fet seguint la filosofia del conveni europeu del paisatge. El paisatge és un tema cultural, el tractament adequat cap als nostres paisatges arribarà quan hi hagi un canvi cultural. Per què les societats més avançades del nostre entorn tenen una consciència més gran?, senzillament perquè són una gent més culta en aquest sentit i que han introduït aquesta qüestió en la seva cultura.»

plaça major

ALFONS BANDA I TARRADELLAS

No ens enganyem

Iniciei l'any de manera més avariada trista. En l'àmbit català el TC, en una actuació incomprensible i escandalosa, amenaça la voluntat ciutadana, que és el mateix que qüestionar la democràcia. Si el poble ha parlat el tribunal ha de callar i qualsevol altra cosa és indicativa de democràcia vigilada, és a dir, de llibertat provisional. També grinyola la democràcia quan el govern espanyol decideix enviar més militars a l'Afganistan mentre les enquestes assenyalen que l'opinió pública s'hi va posicionant en contra. La crisi econòmica segueix i l'atur assolix nivells insuportables a mitjà termini. És el moment de qüestionar el sistema econòmic, però ben poc exposen alguna idea nova. Esperem que el motor avariada és posi miraculosament en marxa? Mentrestant, una filosofia basada en la cobdícia sustenta una economia artificial, virtualitzada i allunyada de qualsevol ètica social que fa témer noves crisis que sempre recauran en els més pobres. La perspectiva global s'ha enfosquit amb el lamentable fracàs de la

«Un govern que no compta amb la col·laboració activa, crítica i exigent dels ciutadans esdevé un organisme cec que acaba per tenir com a objectiu la seva pròpia supervivència

cimera del clima, amb l'empitjorament de la situació a l'Afganistan-Paquistan, amb el nou incident en el transport aeri que amenaça d'obrir un altre front i, és un detall però té importància, amb les premisses contradiccionis d'Obama.

No tenim dret a enganyar-nos. Sabem que no anem bé i que cada cop tenim menys temps. Objectivament cal dir que un gran desastre global és possible. Si permetem que l'ecosistema es segueixi degradant i que l'economia, exposada als temeraris invents dels enginyers financers, es mantingui lluny del control social, els conflictes seran més nombrosos i el nivell de violència pot entrar en una espiral creixent. Corregir aquesta perillosíssima deriva és una responsabilitat que recau en els ciutadans amb governs democràtics. Els ciutadans tenim la clau de contacte per posar en marxa els poderosos motors que són els nostres governs. Un govern no té possibilitats de vèncer la inèrcia i les pressions si no és exigent de manera constant i enèrgica pels ciutadans. El dinamisme, la lucidesa i els objectius d'un govern democràtic no tenen altra font que el dinamisme, la lucidesa i la voluntat de la ciutadania. Un govern que no compta amb la col·laboració activa, crítica i exigent dels ciutadans esdevé un organisme cec que acaba per tenir com a objectiu la seva pròpia supervivència. Si el ciutadà es distreu el govern es malmet.

(*) Fundació per la Pau